

Ohlašování a registrace digestátu

Zásady a pravidla registrace a ohlašování hnojiv se řídí zákonem č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů, poslední novela č. 9/2009 Sb. Úprava zákona se zaměřuje kromě jiného také na digestát. Následující text se zabývá praktickými informacemi, kdy toto organické hnojivo vzniklé při výrobě bioplynu ohlásit či registrovat a jaké požadavky má státní dozor při registraci.

Registrace hnojiv je správní řízení, které podle § 4 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon o hnojivech) vykonává Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

Do oběhu (§ 3 zákona o hnojivech) se smějí uvádět pouze hnojiva, která jsou registrovaná nebo jim byl udělen souhlas podle § 3a zákona o hnojivech (to neplatí, pokud se jedná o statkové hnojivo a hnojivo ES). Dále smějí být do oběhu uváděna hnojiva, která neohrožují úrodnost půdy ani zdraví lidí nebo zvířat, nepoškozují životní prostředí, splňují požadavky na označení, balení a skladování a nejsou znehodnocena. Uváděním hnojiv do oběhu se rozumí jakákoli forma převodu (i bezplatná) a také jejich nabízení formou inzerce v médiích včetně internetu.

Do oběhu je nepřipustné uvést hnojivo nebo statkové hnojivo neoznačené, označené nepravdivými nebo klamavými údaji a u něhož obsah rizikových prvků je vyšší, než stanoví vyhláška č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů. Statkové hnojivo nemusí být označené, pokud je dodáváno výrobcem přímo spotřebiteli a ten na označení netrvá.

Ohlašování hnojiv

Pro uvádění hnojiv do oběhu je možné nahradit u typových hnojiv (jejich seznam uvádí vyhláška č. 474/2000 Sb.) registraci „ohlášením“, na jehož základě ÚKZÚZ vydá souhlas, popřípadě bude souhlas považován za udělený, pokud se ÚKZÚZ ve stanovené lhůtě nevyjádří ve smyslu zamítnutí. Pro žadatele se tím doba potřebná k možnosti uvedení hnojiva do oběhu zkrátí nejméně na polovinu a odpadá nutnost úhrady správního poplatku (3000 Kč) a nákladů na chemické analýzy hnojiva. Ohlášení je možné využít pro typové digestáty vyrobené výhradně ze statkových hnojiv a objemných krmiv. Digestáty vyrobené s využitím odpadů je nutné vždy registrovat (i když nejsou uváděny do oběhu).

Praktické informace k ohlášení digestátu

Není povinné ohlašovat digestáty výhradně ze statkových hnojiv a objemných krmiv vyrobené pro vlastní potřebu, tedy na vlastní pozemky nebo na pozemky v užívání. Veškeré informace potřebné k podání žádosti jsou uvedeny na internetových stránkách ústavu www.ukzuz.cz – Hnojiva a půda – Ohlašování hnojiv.

Praktické informace k registraci digestátu

Nově se zavádí povinnost registrace pro veškeré digestáty vyráběné s použitím odpadů (např. kaly, vedlejší živočišné produkty) včetně těch, které nejsou uváděny do oběhu a jsou použity na vlastní pozemky. Cílem je zlepšení technologické kázně bioplynových stanic (BPS), které by mělo vést zejména ke snížení rizika pro půdu a potravní řetězec a omezení pachové zátěže okolí. Veškeré informace potřebné k podání žádosti o registraci jsou uvedeny na internetových stránkách ústavu www.ukzuz.cz – Hnojiva a půda – Registrace hnojiv.

Tekutý fermentační zbytek po anaerobní digesci má specifické vlastnosti dané konkrétními použitými surovinami a technologií výroby. Použití i dávkování digestátu jako hnojiva se do značné míry podobá použití a dávkování kejdy, samozřejmě vždy s přihlédnutím k obsahu živin, zejména dusíku a potřebám pěstovaných rostlin.

Digestát má vzhledem k použitým surovinám dost vysoký celkový obsah dusíku (0,2 ale až i 1 % v původní hmotě) a sušina se pohybuje v rozmezí od 2 do 8 %. Při průměrném obsahu 0,5 % celkového dusíku v hnojivu se dodá při dávce 1 t (1m³) digestátu 5 kg dusíku na hektar.

Digestát je možné použít jako organické hnojivo tak, jak vychází z fermentoru, respektive ze zásobní nádrže, nebo je možné jeho odvodnění a využití tuhé a tekuté frakce zvlášť.

Pokud se digestáty využívají jako organické hnojivo, postupuje se při jejich použití podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů, a zejména podle znění vyhlášky č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů. Digestát je organické hnojivo a musí splňovat limitní hodnoty rizikových prvků uvedených v příloze č. 1, tabulka č. 2 (vyhlášky č. 474/2000 Sb.).

Digestát je také hnojivo s rychle uvolnitelným dusíkem (C : N do 10), což je podstatné pro zemědělské podnikatele hospodařící ve zranitelných oblastech a z toho plynoucí omezení hnojení – dávkování dusíku. Tato omezení vyplývají z nařízení vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. Toto nařízení obsahuje také jako jedno z mnoha dalších opatření povinnost zapravovat tekutá statková hnojiva do půdy nejpozději do 24 hodin. Tento právní předpis upravuje i podmínky používání tohoto typu hnojiva na trvalých travních porostech.

Mimo vegetační období platí omezení pro použití digestátu na půdu, proto je nutné vyřešit jeho skladování. Skladování a způsob používání hnojiv musí být v souladu s vyhláškou č. 274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů. Pokud je odběr a využití digestátu částečně nebo zcela závislé na jiných subjektech (odběratelích), provozovatel zařízení by měl tuto věc ošetřit smluvním vztahem.

Použitý digestát pochopitelně musí být evidován podle vyhlášky č. 274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavky ÚKZÚZ při registraci digestátu

- § Společně s žádostí o registraci by měl žadatel předložit vzorek digestátu nebo umožnit jeho odebrání, je také možné akceptovat rozbor vzorku provedeného jinou akreditovanou laboratoří.
- § Při registraci digestátu rozsah příloh prakticky odpovídá požadavkům Metodického pokynu ministerstva životního prostředí – sekce ochrany klimatu a ovzduší a sekce technické ochrany životního prostředí – „K podmínkám schvalování bioplynových stanic před uvedením do oběhu.“
- § Za účelem ověření, zda jsou vytvořeny předpoklady pro trvalé dodržování deklarované jakosti výroby, provádí ÚKZÚZ prověrku/návštěvu v BPS.
- § Žadatel musí mít zpracovaný příbalový leták (nebo alespoň jeho návrh), kde je řešeno dávkování, druh plodiny, způsob aplikace (nejlépe např. aplikátorem s přímým zapravením do půdy, aby se zamezilo šíření zápachu do okolí).
- § Žadatel musí předložit technologické schéma provozu BPS s vyznačeným místem vzorkování.
- § Žadatel musí mít řešen režim vzorkování tak, aby odběr vzorku v rámci odborného dozoru byl totožný s odběrem vzorku v rámci vlastní výstupní kontroly.
- § Vzorkovaný objem musí být homogenizovaný, to znamená, že musí být přítomno čerpadlo nebo musí být zajištěno promíchání jiným způsobem.
- § Je nutné zajistit, aby na zemědělskou půdu bylo aplikováno hnojivo o vlastnostech, které jsou uvedeny v podmínkách registrace.
- § U bioplynové stanice, kde se používá jako jedna ze vstupních surovin stabilizovaný kal z čistíren odpadních vod nebo jiné druhy odpadů, se při registraci vyžaduje stávající platný provozní řád v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.
- § Pokud bioplynové stanice zpracovávají vedlejší živočišné produkty, spadají pod nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 a musí plnit podmínky v něm stanovené, jako je hygienizace suroviny (pasterizace, vysokoteplotní hygienizace). V tomto případě požaduje ÚKZÚZ při registraci platné schválení Státní veterinární správou ČR.

Ing. Veronika Večeřová

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Publikování:

Odborný a stavovský týdeník Zemědělec, číslo 18/2009, 27. dubna 2009, ročník XVII.